

حج باید منشأ دستاوردهای راهبردی سیاسی و اجتماعی برای جهان اسلام باشد

یک استاد دانشگاه کاشان با بیان اینکه حج، عبادتی به رنگ اجتماع و سیاست و زندگی جمعی و همه جانبه مسلمانان است...

یک استاد دانشگاه کاشان با بیان اینکه حج، عبادتی به رنگ اجتماع و سیاست و زندگی جمعی و همه جانبه مسلمانان است، گفت: این کنگره عظیم و مجمع سالانه مسلمانان می تواند منشأ دستاوردهای بسیار بزرگ و راهبردی در زمینه های مختلف باشد. دکتر مصطفی عباسی مقدم، عضو هیئت علمی دانشگاه کاشان در گفتگو با خبرنگار مهر در مورد ابعاد فرهنگی، اجتماعی، سیاسی و اقتصادی حج گفت: حج از جمله مهمترین عبادات اسلامی است که اگر از جنبه اجتماعی و جهانی به آن نگاه کنیم، مهمترین عبادت مسلمانان محسوب می شود. در واقع عبادتی به رنگ اجتماع و سیاست و زندگی جمعی و همه جانبه مسلمانان است.

وی با اشاره به اینکه از دو زاویه می توان حج را مورد بررسی قرار داد، افزود: اول از زاویه آنچه که باید باشد و دوم از زاویه آنچه که هست. از زاویه آنچه که هست می توان منافع و فواید زیادی برای حج در نظر گرفت. حج به گونه ای که اکنون انجام می شود مجمعی بزرگی از مسلمانان است که تا حدودی می تواند صف مسلمانان را یکی کند و اندیشه ها و دیدگاه های آنها را متحد کند تا فضای امن، مطمئن و واحدی را برای فکر و اندیشه مسلمانها فراهم کند. حداقل این است که در اندیشه مسلمانان تصویری از وحدت و یگانگی امت اسلامی به وجود می آید و همین امر پشتوانه روحی و معنوی مهمی برای مسلمانهاست که خودشان را بیابند و از عظمت اسلام غافل نشوند و سعی کنند در مسیر اهداف و ارزشهای اسلامی با ایمان کامل و خودباوری، تلاش کنند.

عضو شورای پژوهشی مرکز هماهنگی، توسعه و ترویج فعالیتهای قرآنی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی در ادامه سخنانش اظهار داشت: فایده دیگر حج در شرایط حاضر این است بعضی از موضع گیری ها و دیدگاه های جهان اسلام در موسم حج تقویت می شود. مثلا مسلمانان وقتی همدیگر را در موسم حج می بینند در مورد فلسطین، مسائل مختلف جهان اسلام با هم گفتگو می کنند. همان طور که در سالهای گذشته شاهد بودیم که در رابطه با مسائل فلسطین، افغانستان، عراق و جاهای دیگر صحبت شد. این اقدامات نوعی اتحاد و جهت گیری واحد در بین مسلمانان در دفاع از مسلمانها و مظلومینی که در این سرزمین ها مورد ستم واقع می شوند، ایجاد می کند.

این محقق و نویسنده کشورمان تصریح کرد: در حال حاضر فایده سوم حج مباحث اقتصادی است. مسلمانها از این سفر استفاده های زیادی می توانند ببرند، البته درست است که این استفاده ها بیشتر شامل کشور عربستان و مردم آن می شود اما به هر صورت کل فرآیند حج آثار اقتصادی هم دارد. فایده بعد مبادلات و تعاملات فرهنگی بین جوامع اسلامی در موسم حج است. حج در کمترین شرایط و در حداقل آثار باعث می شود که مسلمانها همدیگر را ببینند و با هم گفتگو کنند و از احوال و دیدگاه ها و دغدغه ها و نگرانی های همدیگر آشنا شوند و اطلاع داشته باشند. بنابراین حتی حداقل استفاده از دستاوردهای حج مؤثر است که البته در وضعیت ایده آل می تواند آثار بیشتری داشته باشد. در مجموع آثار فراوان فرهنگی، اقتصادی حج در شرایط کنونی که حج به شکل چندان خوبی اداره نمی شود هم مشهود است؛ چه برسد به اینکه از زاویه شرایط و وضعیت مطلوب بحث کنیم.

عضو هیئت علمی دانشگاه کاشان با اشاره به اینکه از لحاظ شرایط مطلوب و ایده آل حج بزرگ ترین کنگره عالم اسلام است که درصدی از مسلمانان از همه جا با انگیزه عبادی و الهی و با نهایت ایمان و اخلاص هم برای عبادت خدا و هم برای اثبات مسلمانی خود هم برای ادامه مسیر انبیاء به خصوص حضرت (ع) در توحید و مبارزه با شرک در اشکال و شاخه های مختلف وارد این صحنه می شوند و خلاصه اینکه به بهترین وجه و به باشکوه ترین شکل در مجمع سالانه عمومی شرکت می کنند و این کنگره عظیم و مجمع سالانه مسلمانان می تواند منشأ دستاوردهای بسیار بزرگ و راهبردی در زمینه های مختلف باشد. برای این امر لازم است دیدگاه های مسلمانان در شرایط مختلف سیاسی جهان به خصوص مسائل مربوط به کشورهای اسلامی مورد بحث قرار گیرد تا به تصمیمات جدی برسند. اگر دولتها، نمایندگان ملتها و نمایندگان مؤسسات علمی و دینی، سازمانهای مردم نهاد در شرایط مطلوبی در امنیت کامل با هم تلافی کنند در موسم حج، می تواند منشأ اتحاد واقعی، اتحاد استراتژیک جهان اسلام باشد و در سایه چنین اتحادی و همفکری قطعا هیچ مشکلی از مشکلات عالم اسلام نخواهد بود که حل نشود؛ به خصوص که در آنجا سایه قدرتهای جهانی وجود ندارد و مسلمانان با محوریت اسلام با هم صحبت می کنند و مذاکره می کنند.

عباسی مقدم با اشاره به اینکه اگر برگزاری حج با شرایط مطلوب را شاهد باشیم واقعا بهترین فرصت برای تبادل و زایندهای و استفاده فرهنگی از فرهنگهای مختلف وجود دارد، بیان کرد: ملتهای اسلامی هر کدام صاحب فرهنگ، تمدن دیرینه درخشان هستند چه آنهایی که در افریقا هستند؛ چه آنهایی که در شرق آسیا هستند؛ چه آنهایی که در آسیای میانه و آسیای مرکزی، غربی، خاورمیانه و ... هستند. هر کدام دارای تمدنهای بسیار عمیق و ریشه دار و ارزشمندی هستند. اگر از لحاظ تمدنی نگاه کنیم هر کدام تجربه های بسیار گران

سنگی دارند و اگر از لحاظ فرهنگی و معنوی نگاه کنیم ارزشهای معنوی، اخلاقی و علمی زیادی در طول تاریخ بر آنها حاکم بوده است. همه اینها تجاری است که قابل شناسایی و قابل استفاده است که قرآن می فرماید: «وَجَعَلْنَاكُمْ شُعُوبًا وَقَبَائِلَ لِتَعَارَفُوا»؛ این شناخت می تواند مقدمه هم افزایی و همکاری و تشکیل امت واحده اسلامی باشد که از همه ضعفها و کاستی ها به دور باشد. اگر هر ملت اسلامی ضعیفی دارد که مورد سوء استفاده دشمنان اسلام قرار می گیرد اما جمع ملتهای اسلامی می تواند قدرت بزرگی را تشکیل دهد که همه موانع و مشکلات را حل کند.

این کارشناس قرآن و حدیث در ادامه سخنانش با اشاره به اینکه تبادلات فرهنگی می تواند در طول سالهای همکاریها وجود داشته باشد، بیان کرد: اوج همکاری ها و تصمیم گیریها باید در موسم حج از لحاظ فرهنگی، ادبی، هنری و اجرای آئینها و مراسم دیگری که در جاهای مختلف متداول است باشد. شناسایی هم می تواند از طریق کنفرانسها، همایشها و ملاقاتهای دوجانبه و چندجانبه انجام شود که همه اینها می تواند در عرصه فرهنگی مثمر ثمر باشد.

وی در مورد ابعاد اقتصادی حج هم اظهار داشت: اگر بعد اقتصادی حج را مطلوب برگزار کنیم مطمئنا آثار و برکات بسیار زیادی برای کل مسلمانان خواهد داشت. حداقل می توان گفت می توان ریشه فقر را در جهان اسلام از طریق دستاوردهای اقتصادی حج ریشه کن کرد. به خاطر اینکه ثروتهای جامعه اسلامی آنقدر زیاد است که اگر بخشی از آنها از طریق حج و حجاج منتقل و به خوبی سازماندهی و مدیریت شود می تواند همه فقرای جهان اسلام را پوشش دهد و آنها را از نیازهای اولیه بی نیاز کند. در کنار اینها می توان بسیاری از طرحها و پروژه های بین المللی و اسلامی را از طریق همگرایی و همفکری در حج ساماندهی کرد و به نتیجه رساند و شکی نیست از جمله منافعی که خداوند برای حج در نظر گرفته است «لِيَشْهَدُوا مَنَافِعَ لَهُمْ»؛ کسب درآمد گسترده برای مسلمانهاست که نتیجه و فوایدش به مسلمانها بر می گردد تا در جیب بیگانگان و کفار قرار نگیرد.

عباسی مقدم در ادامه سخنانش در مورد ویژگیهای حج ابراهیمی و اثرات آن گفت: حج ابراهیمی، حجی است که علاوه بر جنبه عبادی و سیاسی خود، این نتایج و دستاوردها را هم داشته باشد یعنی بتواند در عرصه سیاسی، اقتصادی، فرهنگی و ... الهام بخش باشد و واقعا مسلمانان احساس می کنند که با برگزار مراسم حج یک گام جدی به جلو برداشتنند، اگر چنین شد حج مطلوب و ایده آل روی داده است. حج ابراهیمی، حجی است که از نظر عبادت همراه با اخلاص باشد. انسان واقعا همه مظاهر مادی و دنیایی و انگیزه های غیر الهی را کنار بگذارد و برای خدا خالص باشد. همان طور که با لباس احرام همه رنگها و لباسهای زیبا را کنار می گذارد و همه یکرنگ می شوند در نیت و اعتقاد و عبادت نیز همین طور است. انسان باید واقعا به خدا فکر کند و به غیر او نیندیشد و تمایلات و گرایشهای غیر الهی را کنار بگذارد. البته این امر آغاز و تمرینی است برای اینکه در زندگی هم همین طور باشد. از لحاظ بعد فردی و اخلاقی هم حد مطلوب این است که انسان را وادارد به اینکه از آنانیت خود خارج شود و قدری به خدا و خلق خدا بیندیشد. اول رضایت خداوند و بعد رضایت دیگران مهم باشد و منافع خود را در ضمن منافع دین و جمع فرض کند.